

án doo łahgo áná'dol'íjhi da, hat'íhíta léhídáhgo chagosh'oh nágodleehíí doo áí k'a'at'éé da. ¹⁸Bik'ehgo'ihí'nań dabíí hát'íjgo dawahá daahinaago áyílaahíí bitahgé' da'íłtsé nest'án begodeyaahíí k'ehgo biyati' da'aníhi bee nádaagosiidłjigo ánohwilaa. ¹⁹Áík'ehgo shik'íyú, shił daanołshóni, nnee daantíjgee nłt'éégo íyésts'aą le', yati' t'aązhí' goz'aągo, łá'íí ha'ashkeehíí t'aązhí' goz'aągo: ²⁰Nnee bihashke'híí Bik'ehgo'ihí'nań binzhq'íí doo áíle' da. ²¹Áí bigha nchq'zhin'éégo ágot'eehíí łá'íí doo bik'ehyú ágot'eehíí dawa k'ihzhí' ndaanołné'ná', yati' nohwíjii biyi' k'ená'dilzéhíí nohwíjii yune' isht'egodnt'éégo nádaagodoł'aah, áí nohwiyi'siziiníí hasdáyiniłgo yinel'aą. ²²Bik'ehgo'ihí'nań biyati' da'aníyú ádaanoł'tee le', doo daazhógo dédaadołts'ago da, doo ách'í' nadaałch'aago da. ²³Dahadń yati' daazhógo yidits'agn' doo yikísk'eh at'éé dahń, nnee łá' bik'á'got'íné biyi' binii' da'at'ééhíí yinel'íjhi' k'ehgo at'éé: ²⁴Áń nneehń ádinel'jid hik'e dahiyaa, áígé' dagoshch'í' ánołih n'íí yaa yisnah. ²⁵Dahadń Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí dážhó nłt'éhi, begoz'aaníí nnee ch'ínáyihí'nłhi, biyi' déz'iiníí dayúweh yaa higaalń, doo daazhógo íyésts'aągo dagoshch'í' yaa yinah daná', yati' yikísk'eh at'ééhń, án nneehń dawahá áíle'íí bee biyaa gozhq'ó doleeł. ²⁶Dahadń nłt'éégo oshkaąh nziná' biyati' doo yaa goyáągo yałt'ín ách'í' nach'aa, án nneehń bi'okaąhíí doo bá begolne' da. ²⁷Chągháshé bitaa łá'íí bimaa ádaadiníí, łá'íí isdzáné itsaa daanliiníí bich'í' nadaagont'ogíí bich'och'iniigo bitaach'ighaago, łá'íí ni'gosdzán biká'gee nchq'ogo ágot'eehíí doo hayíí be'ách'ít'éégo da, áí Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa'ń bináál okąh da'aníihi, łá'íí dánzhq' at'éhi at'éé.

2 ¹Shik'íyú, Jesus Christ nohweBik'ehń, bich'á'idindíni, daahołdłago nnee doo il'anigo baa natsídaalkees. ²Nnee łá' óodo bee bigan bik'en'áné gólíni, łá'íí bidiyagé nłt'éhi bik'isilaago dał'aadzaagee ha'ayááyugo, łá'íí nnee tét'yéhi bidiyagé dénchq'ehi yee ha'ayááyugo: ³Nnee bidiyagé nłt'éhíhíí zhá bich'í' ádaanoł'teego ágádaabilđolńii, Dzaągé' nłt'éégee dahńdaa; áíná' nnee tét'yéhíí ágádaabilđolńii, Da'áígee sínzjii, dagohíí, Shikeeyú ndaa: ⁴Ágádaanoł'teeyúgoshá' łá' dá'ich'í'go, łá'íí itisgo łanatsídaalkees, nchq'ogo natsídaalkeesgoshá' aayádaalt'í'ihíí daaleeh? ⁵Shik'íyú, shił daanołshóni, ídaayesólts'aą, Bik'ehgo'ihí'nań ni'gosdzán biká' ágot'ee zhin'éégo tédaat'yéhíí da'odłąhíí yee ízisgo da'it'jii doleełgo haiyińil, łá'íí bilałt'áhgee begoz'aaníí daabíyéé doleełgo haiyińil, áí Bik'ehgo'ihí'nań yił daanzhooníí yaa goden'áą. ⁶Áíná' nohwíí tédaat'yéhíí doo bił da'oltag da łąą. Nnee ízis it'inińishá' isná daanołwidil'jii? Da'ái yáná'iti'hé yune'shá' ođanołhwinihiyood? ⁷Da'ái nłt'éégo bee nohwi'dojíhíshá' dénchq'ogo yaa yádaalt'í'? ⁸Nant'án yegos'aaníí Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiiníí gáníígee, Na'ashhahgé' gólíiníí nł nzhq' le', dání ídíl njoqóhí k'ehgo, niłhíí da'aníi bikísk'eh ádaanoł'teeyúgo nłt'éé: ⁹Áíná' nnee il'anigo baa natsídaalkeesyúgo nchq'ogo ałt'íí, begoz'aaníí yitis hadaadiltaałí k'ehgo ádaalt'jii bídaagonłsj. ¹⁰Dahadń begoz'aaníí dawa yikísk'eh at'éé ndi dał'aągo ilsilhyúgo, begoz'aaníí dawa yiłsih hileeh.

11 Ch'a'o'néhíí bee ałnéh hela', niihíí, Dahadn zolhéé hela', nii ałdó'. Ch'a'o'néhíí doo bee ádzaa daná' dahadn zeezołhíí lé'eyúgo, begoz'aaníí yitis hadiltaahíí nleeh. 12 Begoz'aaníí nnee ch'ínáyihí'niilíí nnee bee baa yáda'iti' doleełíí k'ehgo yádaakti', la'íí áí k'ehgo ádaanołt'ee. 13 Doo bił goch'oba' dahń doo baa goch'oba' dago baa yá'iti' doleeł; áiná' iłgoch'oba'íí aayá'iti'íí yee itisgo at'éé. 14 Shik'íyú, nnee la', Oshdlaą, niiná' Bik'ehgo'ihí'nań biyati' doo yikísk'eh at'éé dayúgo, hat'íí yit'íí áiná'? Ya' áí odlaąhíí hasdábilteeh néé? 15 Kok'isn dagohíí kolah bidiyágé éđihná' dajíí biigha dáshiná'naghaaná', 16 Nohwíí la' bich'í' gádołniyúgo, Iłch'ígont'ééhíí bee nannaa, sínzilgo, la'íí násínłđidgo nannaa; áiná' dawahá yídn nliihíí doo baa nné' dayúgo; hat'íí bee nzhqó? 17 Áík'ehgo ko'odla' zhá gólíyúgo, doo bikísk'eh ách'ít'éé dayúgo, doo hat'íí ká áile' da, daztsáni k'a'at'éé. 18 Dahadn gáníí doleeł, Ni onđlaą, áiná' shihíí shi'odla' yikísk'eh ánash't'íih: onđlaąhíí shił ch'í'nah ánle' yikísk'eh ánt'íłłíí da'áđihgo, áík'ehgo shíí oshdlaąhíí yikísk'eh ánash't'íłłíí bee nił ch'í'nah áshłe'. 19 Bik'ehgo'ihí'nań dała'á nliigo hondlaą; áí nłt'éé: ch'iidn daanłni ałdó' da'odlaąná' ndaaldzidgo daaditłid. 20 Áiná' nnee doo goyáą dahi nłni, ko'odla' golíí ndi doo bikísk'eh ách'ít'éé dayúgo doo begolne' da, daztsáni k'a'at'éé, ya' áí doo bígonłsł da néé? 21 Hat'íłłta be'okaąhíí biká' dahi'niilgee Abraham, nohwitaa n'íí, biye' Isaac Bik'ehgo'ihí'nań yaa yintłina'sha', ánát'íłłíí bee Bik'ehgo'ihí'nań, dávik'ehyú át'éhi biłniid? 22 Bígosnłsłid néé, bi'odla'íí la'íí yikísk'eh at'ééhíí dała' na'iziid, bi'odla'íí yikísk'eh at'ééhíí bee łalaa. 23 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'shchiiníí, Abraham Bik'ehgo'ihí'nań yosđlaąđ, áík'ehgo bi'odla'híí bigha dávik'ehyú át'éégo bá hótag, nii lé'ehíí begolzaa: áígee Bik'ehgo'ihí'nań bit'eké daabiłch'iniigo daach'ozhíí lé'e. 24 Áík'ehgo bídaagosłsłid, doo bi'odla' zhá bee Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee nnee dávik'ehyú át'éé da, áiná' yikísk'eh ádaat'eehíí ałdó' bee Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dávik'ehyú át'éé. 25 Da'ágát'éégo Ráhab, isdzán nant'í' nagháhi n'íí, ch'inií nai'aahíí ha'áyíłaa, áíge' łahyúgo ch'ínadáis'a'ná', ánát'íłłííshá' bee dávik'ehyú át'éé biłdo'niid? 26 Kots'í koyi'siziiníí áđihyúgo daats'iztsaą, áí k'a'at'éégo ko'odla', bikísk'eh ách'ít'ééhíí áđihyúgo, doo hat'íí ká áile' da.

3 1 Shik'íyú, hołáago iłch'ígó'aahíí daaleeh hela', iłch'ídaagont'eehíí itisgo nyeego nohwaa yá'iti' doleeł bídaagonłsłihíí bigha. 2 Daanohwigha łáągo ndaahiilziih. Dahadn yałti'gee doo iłsih dahń nnee dázhq nłt'éhi nlii, nłt'éégo áyíłsł, bits'í dawa da'áníyú ánát'íłł. 3 Łíí bizaa'áh bá ádaagohiidle' nohwik'ehgo naghaahíí bigha; áík'ehgo bits'í dawa bee daahiidlo'. 4 Tsina'eełíí ałdó' baa natsídaałkees, dázhq nchaa ndi, la'íí nawode nch'iidíí aná'ol ndi, benal'eełíí dázhq áłch'íséhi bee na'it'eełíí dahát'íyú yidil'eeł. 5 Da'ágát'éégo kozaadíí áłch'ísé ndi ízisgo ágot'eehíí yee áda'odłíigo yałti'. Gochaago godnłch'il goz'áni kq' ałch'íséhi bee bikq' do'nil łáą! 6 Kozaadíí kq' do'nilíí k'a'at'éé, ni'gosdzán biká' nchq'íí dawa bik'ehyú át'éhi k'a'at'éégo nohwits'í biyi' itah nlii; kots'íhíí dawa yilchqoh; ch'iidn bikq' diltłí'íí bich'á'gé' kq' bee bikq' do'nilgo ch'idehezna'gé'

nch'ihenna'zhi' yiqo' da'dinil. 7 Tsétahgo daagolíníí iltah at'éhihíí, dló', t'íish, túnteel biyi' daagolíníí daabi'dilzhqo, ni'gosdzán biká' nnee daabi'lhqo: 8 Áiná' doo hadn'kozaad yo'lhqoh at'éé da: nch'q'go doo nehe'náhi at'éé da, la'íí dážhó bik'asda' nchq'. 9 Kozaad bee Bik'ehgo'ihina'nan nohwiTaa'n áshqod daabi'n'ni; da'ái bee nnee, Bik'ehgo'ihina'nan k'ehgo ádaaszaahi, yati' bee daahónkaat. 10 Da'ái kozé'íí bich'á'gé' yati' nlt'éhi la'íí yati' nchq'i bee hagohiigháh. Shik'íiyú, díí doo ágát'éé da le'at'éhi. 11 Ya' ni'gé' túhálíígee tú nzhqohíí la'íí tú nk'qozhíí da'la' halíí née? 12 Shik'íiyú, ya' tsi, figs holzéhi, olives náyinkt'í, dagohíí dasts'aa figs náyinkt'í née? Áí k'a'at'éégo tú nk'qozhíí hálíígee tú nzhooníí doo hálíí da. 13 Nohwita'hyú hadn'goyá'ágo bi' ígózí? Bi'at'e' nlt'ééhíí be'ánat'ííhíí ch'í'nah áyí'nsi le', igoyá' doo t'aqzhi' yáná'iti' dahíí ye'at'éé. 14 Nohwijíí yuné' nohwil' daagoshch'íí'go dánohwízhá nlt'ééhíí ádá hádaalt'íiyúgo, la'íí dashízhá itisgo ánsht'eego daano'siyúgo, doo ádaa da'ot'ldíí da le', doo ách'iniiyú ách'ine' dayúgo lé'ílkhoohi at'éé. 15 Ídi'go ch'idzaaníí doo yaaká'gé' nke'né' da, dá ni'gosdzán biká' benagowaahi, dakó ko'at'e'íí bik'ehgo, ch'iidn binant'a' bich'á'gé'hi at'éé. 16 Dabízhá nlt'ééhíí ádá há't'ííhíí, la'íí dashízhá itisgo ánsht'eego nzi'híí golíígee doo nkegohen'á'á da dolee't, la'íí nchq'go ágot'ííhíí dawa begoz'áa. 17 Áiná' yaaká'gé' igoyá'íí díí k'ehgo at'éé, dážhó nlt'éé, bi' nkegohen'á'á, dawa bich'í' ch'izhóq, doo ádi' k'a'á'ch'ít'éé da, dážhó ko' goch'oba', la'íí nlt'éégo ánáda'ch'ol'íí'go, doo il'anigo baa nach'ítsikeesgo da, doo koká' zhá gózhóqo da. 18 Nnee nkegohen'á'ágo ádaago'siníí k'eda'dile'go dá'abik'ehyú ách'ít'ééhíí binest'a' golee'h.

4 1 Hat'íí bighá ilch'í' nadaagono'kaad, la'íí nohwita'hyú ilch'í' hadaashkeed? Nohwiyi' dawahá nchq'íí biká' hádaalt'iiníí nohwiyi' ilch'í' na'iziidhíí bighá go'íí. 2 Hat'íhíta nchq'íí ch'éh hádaalt'ííhíí bighá nada'oltseed: hat'íhíta naaniyú daabi'yééhíí ádá hádaalt'íiná' doo nádaado'lné' dahíí bighá ilch'í' hadaasho'keed, la'íí ilch'í' nadaagono'kaad: doo daaho'k'eedgo da'olka'qah dahíí bighá doo nádaado'lné' da. 3 Dánohwízhá ádá hádaalt'ííhíí biká' da'olka'qahíí bighá doo nohwaa hi'né' da. Ágát'éégo da'ok'qahíí doo bik'eh da. 4 Nant'í' nakaiyíí k'a'at'éégo ádaano'lt'éhi, ni'gosdzán biká' ágot'eehíí nohwil' daanzhooyúgo Bik'ehgo'ihina'nan yik'edaanníihi ádaano'lt'ee, ya' doo bídaagono'si da née? Áík'ehgo dahadn'ni'gosdzán biká' ágot'eehíí zhá bi' nzhooníí Bik'ehgo'ihina'nan yik'enníihi ádilne'. 5 Ya' Bik'ehgo'ihina'nan biyati' bek'e'eshchiiníí ánííhíí doo bighani golíí dago gáníí daano'si née, Ya' Holy Spirit nohwiyi' golíiníí nchq'íí há't'íí née, dawahá ádá há't'íí née? Dah, da'aníi doo ágát'éé da. 6 Áiná' Bik'ehgo'ihina'nan bi'goch'oba'íí itisgo nohwaa daihiné'. Áí bighá gáníí, Ádaa da'odlííhíí Bik'ehgo'ihina'nan bich'á'zhi' at'éé, áiná' ádaa goch'iyolba'íí Bik'ehgo'ihina'nan bi'goch'oba'íí bee daayich'oníi. 7 Áí bighá Bik'ehgo'ihina'nan baa ádaa deino'lt'aah. Ch'iidn nant'an bidah ádaano'lt'ee, áík'ehgo nohwich'á' ná'dilyeed. 8 Bik'ehgo'ihina'nan a'lhánégo bit'ahgo daano'íi, áík'ehgo bíí a'ldó' a'lhánégo nohwit'ahzhi' n'lníí at'éé. Nchq'go ádaano'lt'eehíí,

nohwigan tádaałgis: nnee biini' nakihíí daanołíni, nohwííí daanzhóogo ádaałe'. ⁹Doo nohwił daagozhóq dago daałchag, chaał nahisółtaq le': nohwiłloh n'íí daałchago ánádaałdle', nohwił gozhóóníí doo nohwił anii dago ánádaałdle'. ¹⁰NohweBik'ehń binadzahgee ádaa daagoch'olba', ák'ehgo hadag ádaanohwile'. ¹¹Shik'íyú, doo aayanáłthíí ádaadoł'íigo dénehó'ego laa yádaahti' da. Hadń bik'isn yí'iltahyúgo, dagohíí bik'isn dénehó'ego yaa yakti'yúgo, Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí yí'iltah la'íí dénehó'ego yaa yakti': Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí baa yánłti' l'é'yúgo, begoz'aaníí doo yikísk'eh ánt'ee da, áiná' aayałti' ihíí nłíí. ¹²Begoz'aaníí áyílaahíí dała'á nłíí, da'án áldó' hasdáhiiniłíí yínel'aa, la'íí da'íłíí yłkchiigo yínel'aa: áiná' hat'íí nłíí nńzigo aayanáłthíí ádnł'íigo nnee la'ihíí baa yánłti'go? ¹³Sáq'a, nohwił gádaadołnihií, Díí jji dagohíí iskaq akú kįh goznilyú nkáh, akú dała'á nohwelegodáh, nada'iilnií la'íí nohwaa nada'iiniigo, ák'ehgo bestso nohwá ígowáh, daadołnií: ¹⁴Ndi iskaq ágonéhíí doo bídaagonołsi daná' ádaadołnií. Nohwi'ihí'na' hat'íí át'éé? Áád nahinago déł'įh hiłtséhge' da'ádįhíí k'ehgo ádaanoł'ee. ¹⁵Áiná' gádaadołniigo nł't'éé, NohweBik'ehń hat'íyúgo daahii'naa doleeł, ák'ehgo díí ádaahiidle', dagohíí áí ádaahiidle', daadołniigo. ¹⁶Doo ágádaadołnií dayúgo ádaa da'óđłíigo yádaahti': ágát'éégo yá'ti'í' nchó'íí át'éé. ¹⁷Dahadń áígee ách'it'ééhíí yígółsi ndi doo ágát'éé dahń nchó'íí bá hileeh.

5 ¹Sáq'a, ízis da'ół't'iiníí, daałchag la'íí daadołwosh, iniigodilnehíí bee nohwiká' ngowáhíí bigha. ²Bee ízis da'ół't'iiníí daanłdzid, la'íí nohwidiyágéhíí doolé daayiyaa. ³Nohwi'óodo la'íí béshłigai daadichii; áí bidichiihíí nohwaa nagolni' doleeł, áí kq' diltł'íhíí k'ehgo nohwitsi' yiyaa doleeł. Dawahá lán da'íłłíhíí iké'yú náhılkaahíí bigha iłch'i' nadaasołné'. ⁴Sáq'a, daanohwini' biyi' ihigeshgo nnee nada'iziidií daayółbijił n'íí t'aazhi' bich'á' daahónołta'íí nohwich'á' daadilwosh: nnee daahigeshíí daachagíí Bik'ehgo'ihí'nań, nnee doo náhółtagyú biNant'a'íí, yidezts'aa. ⁵Ni'goszdań biká' ízis da'ół't'iiníí la'íí gonedliinií zhá bee daahinołnaa ni'; ádeenisołk'ah, magashi bidinesk'ahgo siideehíí k'ehgo, k'adíí na'itseedíí biká' ngonyáá. ⁶Nnee dávik'ehyú át'ééhíí zideego bá nadaagoso'aaqo daazesołhij; do nohwidag at'éé dago. ⁷Ák'ehgo shik'íyú, nohweBik'ehń nadáhzhí' biba' nohwił nkedaagohez'aa le'. Sáq'a, k'edileehíí ni'goszdań bich'á'ge' nest'a' lán íłni bíł nkegohen'áqgo yiba' sidaa, da'ıltsé la'íí iké'zhí'go nanágołtaazhi'. ⁸Nohwíí áldó' nohwił nkedaagohez'áq le'; nohwííí nđzilgo ádaałe': nohweBik'ehń nadáhgee ngowáhíí bigha. ⁹Shik'íyú, doo lıda'ółtah da, doo nohwá ndaago'aah da doleełhíí bigha; sáq'a, ndaago'a'íí ch'é'łtiingee sizij. ¹⁰Shik'íyú, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidií nohweBik'ehń bizhi' bee yádaahti' n'íí, biniidaagonł't'ééhíí bíł nkedaagohez'aałhíí nohwił ch'ídaago'aahgo bikísk'eh ádaanoł'ee le'. ¹¹Sáq'a, nđzilgo nazij n'íí bíł daagozhóóníí baa natsídaahiikees. Job holzéhi nđzilgo sizij n'íí baat'ídaanołsi, biniidaagodelzaahíí bikédé'go nohweBik'ehń baa nách'ozbaadíí yídaagołsi; nohweBik'ehń dázhó aatét'íí la'íí bíł goch'oba'hi

at'ée. ¹²Shik'íyú, díinko bee itisgo ádaanoł'tee le', doo yaaká' bee nohwitł'a dahnáadidołniih da, doo ni'gosdzán bee da, doo ła'ihíí bee da; áiná', Ha'aa, daadołniigo da'anii ádaadołni le'; dahyúgohíí dánko nohwaa yá'titi' doleeł. ¹³NohwitaHyú ła' biniigont'ée née? Án okąąh le'. Ła' bił gozhóq née? Bik'ehgo'ihinań ya'ahénzigo ido'aał le'. ¹⁴NohwitaHyú ła' nezgai née? Ínashood yánazini yiká ádaanii le'; áí nohweBik'ehń bizhi'íí binkááyú ik'ah yił yedilníłhgo bá da'okąąh le'. ¹⁵Áík'ehgo odlaągo okąąhíí bee nezgaihíí nadzih, áík'ehgo nohweBik'ehń hadag ánábidołlíl; ła'íí ncho'go adzaa lẹ'eyúgo, bincho'íí bá da'izlíné ánádolnił. ¹⁶Nda'olsihíí baa łil nadaagołni', ła'íí iłdenáągo ła'da'okąąh, áík'ehgo nádaanołwi'dilziih. Nnee dávik'ehyú at'éełhíí bijíí dawa bee okąąhgo dážhó bedełnií. ¹⁷Elías nnee dá nohwí k'a'at'ehi nlii lẹ'e, án, Doo nagołtji da le', niigo bijíí dawa bee oskąąd: áík'ehgo ni'gosdzán biká' dá doo nagołtjihé taadn łegodzaagé' gostán dahiitąą. ¹⁸Áígé' ná'oskąądgo yaaká'gé' nkegonłtąą, áík'ehgo ni'gosdzán biká' nest'ą' nádaagozdlíí. ¹⁹Shik'íyú, nohwitaHyú ła' da'anii ágot'eehíí yich'ą' nyááyúgo, ła' t'ąązhi' yił nnat'áázhyúgo; ²⁰Díinko yígolsih le', ncho'go at'íłhń bi'at'e' nyihesiłhgé' dahadń t'ąązhi' yił nnat'áázhń, án da'itsaah bich'ą'gé' biyi' siziinií hasdábidołteeł, áík'ehgo ncho'íí łąągo yilegodihozil.